

20121443485

**РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, врз основа на член 22 став 1 точка 9 и член 28 став 3 од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/11 и 136/11), на седницата одржана на 13 ноември 2012 година, донесе

ПРАВИЛА ЗА СНАБДУВАЊЕ ВО КРАЕН СЛУЧАЈ СО ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

(1) Со овие Правила за снабдување во краен случај со електрична енергија (во понатамошниот текст: Правила) се уредуваат општите услови и начинот на снабдување со електрична енергија на домаќинствата и малите потрошувачи на електрична енергија (во понатамошниот текст: мали потрошувачи) кои што одлучиле да бидат снабдувани од снабдувачот во краен случај со електрична енергија (во понатамошниот текст: снабдувач во краен случај), како и меѓусебните права, обврски и одговорности на снабдувачот во краен случај, домаќинствата и малите потрошувачи и операторот на електродистрибутивниот систем, а особено:

1) условите, начинот и рокот на склучување на договорот за продажба на електрична енергија на домаќинствата и малите потрошувачи,

2) начинот на отчитување, пресметка, фактурирање и наплата на испорачаната електрична енергија,

3) условите и начинот на обештетување на домаќинствата и малите потрошувачи во случај на намалена испорака или прекин,

4) малите потрошувачи на кои не може да им се прекине испораката на електрична енергија и начинот на обезбедување на гаранции за намирување на трошоците за потрошената електрична енергија од страна на овие мали потрошувачи,

5) квалитетот на испорачаната електрична енергија во согласност со соодветните Мрежни правила за дистрибуција на електрична енергија,

6) квалитетот на услугите што ги обезбедува снабдувачот во краен случај,

7) минималните услови и начин за организациона поставеност и техничка опременост за обезбедување на комуникација со снабдувачот во краен случај заради обезбедување на пропишаниот квалитет на услугите што ги обезбедува снабдувачот во краен случај,

8) начинот и постапките за комуникација и размена на информации помеѓу снабдувачот во краен случај и операторите на соодветните системи заради обезбедување на пропишаниот квалитет на електричната енергија и услугите што ги обезбедуваат операторите,

9) условите и постапката за исклучување на малите потрошувачи и домаќинствата од електродистрибутивниот систем во случај кога не ги исполнуваат обврските уврдени со закон, пропис и договор,

10) начинот, формата и роковите за поднесување на извештаите кои што снабдувачот во краен случај е должен да ги достави до Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија (во понатамошниот текст: Регулаторната комисија за енергетика),

11) неопходните информации што снабдувачот во краен случај е должен да им ги обезбеди на малите потрошувачи и домаќинствата преку соодветните сметки, како и

информациите што треба да бидат јавно достапни, а се од интерес за домаќинствата и малите потрошувачи, и

12) заштитата на домаќинствата и малите потрошувачи.

(2) Во смисла на одредбите од овие Правила, домаќинства и малите потрошувачи на електрична енергија се само оние домаќинства и мали потрошувачи коишто одлучиле да бидат снабдувани од снабдувачот во краен случај.

Член 2

(1) Дефинициите за одделни изрази, содржани во Законот за енергетика и соодветните мрежни правила за дистрибуција на електрична енергија се применуваат и во овие Правила.

(2) Одделни изрази употребени во овие Правила го имаат следното значење:

1) виша сила: сите непредвидливи природни појави, настани и околности кои се утврдени согласно закон;

2) влијание на трети страни: превземени дејствија од трети страни кои предизвикале оневозможување на операторот на соодветниот систем или снабдувачот да ги исполни своите обврски согласно закон и прописите донесени врз основа на закон, при што непредвидливите настани не се предизвикани ниту можеле да бидат спречени од страна на операторот на соодветниот систем или снабдувачот;

3) пресметковно мерно место: место каде се поставуваат мерни уреди и останата мерна опрема со кои се врши мерење на параметрите на електричната енергија заради пресметка и фактурирање;

4) пресметковен период: е временски период за кој се однесува пресметката за потрошената електрична енергија и моќност;

5) мерен уред со претплата (припејд мерен уред): претставува мерен уред кој овозможува потрошувачот да користи електрична енергија за период, додека вредноста на претплатата во мерниот уред е позитивна;

6) оператор на соодветен систем: оператор на електропреносниот систем или оператор на електродистрибутивниот систем;

7) индиректен потрошувач: е оној мал потрошувач кој се снабдува со електрична енергија и моќност преку постројките на друг потрошувач;

8) заедничка потрошувачка: е потрошувачка на електрична енергија и моќност која што се мери преку еден уред, а е наменета за повеќе домаќинствата или мали потрошувачи.

II. НАЧИН НА ВРШЕЊЕ НА ДЕЛНОСТА

Член 3

(1) Снабдувачот во краен случај набавува електрична енергија од производителот на електрична енергија на кој во лиценцата му е утврдена обврска да обезбеди јавна услуга, за потребите на домаќинствата и малите потрошувачи. Цените за набавка и соодветните договори со производителот на електрична енергија на кој во лиценцата му е утврдена обврска да обезбеди јавна услуга, ги одобрува Регулаторната комисија за енергетика.

(2) Снабдувачот во краен случај е должен за потребите на домаќинствата и малите потрошувачи, да обезбеди потребен преносен и дистрибутивен капацитет, како и услуги од операторот на пазарот на електрична енергија.

(3) Снабдувачот во краен случај им фактурира на своите потрошувачи за испорачаната електрична енергија и обезбедени услуги, во согласност со Тарифниот систем за продажба на електрична енергија на потрошувачите што се снабдуваат од снабдувач во краен случај.

(4) Снабдувачот во краен случај може да набави електрична енергија на пазарот по пазарни цени, ако:

1) пазарните услови и цени се поповолни од условите и цените утврдени за производителот на електрична енергија на кој во лиценцата му е утврдена обврска да обезбеди јавна услуга, или

2) во определени периоди електричната енергија произведена од производителот на електрична енергија на кој во лиценцата му е утврдена обврска да обезбеди јавна услуга не е доволна за задоволување на потребите од електрична енергија на домаќинствата и малите потрошувачи.

(5) Снабдувачот во краен случај е должен да ги изготви и да ги достави на одобрување до Регулаторната комисија за енергетика правилата за набавка на електричната енергија од ставот (4) на овој член, кои ќе ги содржат условите, начинот и постапката на набавките, засновани на транспарентни и недискриминаторни начела.

(6) Снабдувачот во краен случај е должен да доставува до операторот на пазарот на електрична енергија податоци за трансакциите, односно договорите и биланси за потребите од електрична енергија на своите потрошувачи неопходни за пресметка на неурамнотежувањата, во согласност со Правилата за пазар, мрежните правила за пренос и мрежните правила за дистрибуција.

(7) По исклучок од ставот (4) на овој член и во мерка неопходна заради обезбедување на сигурноста во снабдувањето на домаќинствата и малите потрошувачи, Регулаторната комисија за енергетика, по барање на снабдувачот во краен случај, со одлука може привремено да задолжи друг учесник на пазарот којшто е носител на обврска за обезбедување на јавна услуга, во рок утврден со одлуката да набавува електрична енергија за домаќинствата и малите потрошувачи. Снабдувачот во краен случај ќе обезбеди доказ за неговата неможност да набави електрична енергија на начин со којшто се обезбедува сигурност во снабдувањето.

(8) Регулаторната комисија за енергетика може да ја укине одлуката од ставот 7 на овој член веднаш штом ќе утврди дека причините за нејзиното донесување престанале да постојат.

Член 4

(1) Согласно Законот за енергетика и овие Правила, снабдувачот во краен случај е должен да:

1) потпише договор за користење на мрежата со соодветниот оператор, во свое име и во име на домаќинствата и малите потрошувачи кои ги снабдува со електрична енергија,

2) ги почитува одредбите од Законот за енергетика, овие Правила, соодветните мрежни правила и Правилата за пазар,

3) ги фактурира и наплатува сметките од домаќинствата и малите потрошувачи,

4) изготвува договори, пресметки и известувања кои се доставуваат до домаќинствата и малите потрошувачи,

5) обезбеди грижа за потрошувачи и дава информации, поддршка и советување на домаќинствата и малите потрошувачи,

6) води и ажурира документација во врска со фактурирањето и наплатата на сметките, или било која друга документација предвидена со овие Правила, соодветните мрежни правила и Правилата за пазар на електрична енергија,

7) ги разгледува приговорите и дава одговор на поднесениот приговор до домаќинствата и малите потрошувачи,

8) ги известува писмено домаќинствата и малите потрошувачи барем еднаш годишно, за нивните права и обврски со потпишаните договори за снабдување,

9) го достави до Регулаторната комисија за енергетика образецот за Договор за продажба на електрична енергија кој ќе биде понуден на домаќинствата и малите потрошувачи, заради разгледување и одобрување на истиот, и

10) дава информации на домаќинствата и малите потрошувачи во име на операторот на соодветниот систем.

III. УСЛОВИ, НАЧИН И РОК НА СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОРИ ЗА ПРОДАЖБА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА НА ДОМАЌИНСТВАТА И МАЛИТЕ ПОТРОШУВАЧИ

Член 5

(1) Снабдувачот во краен случај и домаќинствата, односно малите потрошувачи се должни да склучат договор за продажба на електрична енергија во согласност со овие Правила.

(2) Договорот за снабдување со електрична енергија од став 1 на овој член, особено содржи:

- 1) податоци за договорните страни,
- 2) предмет на Договорот,
- 3) број на решение на согласноста за приклучување и датум на издавање (за ново приклучени),
- 4) адреса за доставување на фактурите,
- 5) жиро сметка за правни лица или трансакциона сметка за физичко лице,
- 6) електроенергетски податоци од решение на согласноста за приклучување за мали потрошувачи приклучени на среден напон (моќност, енергија и други податоци),
- 7) податоци за пресметковното мерно место,
- 8) количина и динамика на испорака на електрична енергија и моќност на месечно ниво (за мали потрошувачи приклучени на среден напон),
- 9) контакт информации на службата за грижа на корисници,
- 10) квалитет на услугата од снабдувачот во краен случај,
- 11) начин и услови за испорака на електрична енергија,
- 12) категорија на потрошувачот согласно Тарифниот систем за продажба на електрична енергија на потрошувачите што се снабдуваат од снабдувач во краен случај,
- 13) цени за пресметковни елементи и нивна примена,
- 14) место на испорака на електрична енергија,
- 15) начин на плаќање на електричната енергија,
- 16) одговорност за штета и висина на договорени казни (пенали) за случаи на неизвршување или нередовно извршување на одредбите од договорот,
- 17) случаи во кои договорната казна не се плаќа, односно штетата не се надоместува,
- 18) времетраење, начин и услови за раскинување на договорот,
- 19) ограничување на испораката на електрична енергија во услови на виша сила,
- 20) начин на решавање на спорови.

(3) Договорот од став 1 на овој член се склучува на неопределно време, а на определно време кога домаќинствата, односно малите потрошувачи има согласност за времен приклучок.

(4) Договорот од став 1 на овој член за мал потрошувач приклучен на среден напон се склучува на неопределно време, а малиот потрошувач приклучен на среден напон е должен 30 дена пред истекот на секој година да ги достави планираните месечни количини на електрична енергија и моќност за наредната година.

(5) Договорот од став 1 на овој член се склучува за секое пресметковно мерно место, за повеќе или за сите пресметковни мерни места на домаќинствата, односно малите потрошувачи.

(6) Правото за испорака на електрична енергија на пресметковно мерно место за кое е склучен договорот од став 1 на овој член во случај кога малиот потрошувач со снабдувачот има склучено повеќе договори за снабдување за одредена градежна локација,

малиот потрошувач, може да го оствари по плаќањето на доспеаните фактури за испорачаната електрична енергија за сите мерни места.

(7) Со потпишувањето на договорот од став 1 на овој член, договорните страни се должни во целост да ги почитуваат одредбите од овие Правила, соодветните мрежни правила и Тарифниот систем за продажба на електрична енергија на потрошувачите што се снабдуваат од снабдувач во краен случај.

(8) Домаќинствата, односно малите потрошувачи се должни во писмена форма да го известат снабдувачот во краен случај за секоја промена на податоците од договорот за продажба на електрична енергија (оттуѓување на објект, промена на корисник, промена на адреса и сл).

(9) Операторот на електродистрибутивниот систем е должен во писмена форма да го известат снабдувачот во краен случај за секоја промена на приклучокот (зголемена едновремена моќност, изменет приклучок, итн), во рок од 15 дена од настанувањето на промената.

IV. НАЧИН НА ОТЧИТУВАЊЕ, ПРЕСМЕТКА, ФАКТУРИРАЊЕ, НАПЛАТА И ПОСЕБНИ СЛУЧАИ НА НАПЛАТА НА ИСПОРАЧАНАТА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Член 6

(1) Операторот на соодветниот систем е должен да врши мерење на испорачаната електрична енергија на домаќинствата и малите потрошувачи, како и за снабдувачот во краен случај преку мерни уреди кои ги вградува, одржува, контролира и менува согласно Законот за енергетика, Законот за метрологијата и соодветните мрежни правила.

(2) По правило, пресметковниот период е месечен.

Член 7

(1) Отчитувањето на мерните уреди на домаќинствата и малите потрошувачи го вршат овластени лица на операторот на електродистрибутивниот систем на електрична енергија (во понатамошниот текст: оператор на електродистрибутивниот систем). Овластените лица задолжително треба да поседуваат легитимација издадена и заверена од страна на операторот на електродистрибутивниот систем која на барање на домаќинствата, односно малите потрошувачи се должни да ја покажат.

(2) Периодот на отчитување на мерните уреди го утврдува операторот на електродистрибутивниот систем и истиот не може да биде подолг од една година, додека за пресметковен период по правило се смета временскиот период од еден месец, кој што не мора да биде идентичен со календарскиот месец.

(3) Отчитување на мерните уреди, овластените лица од став 1 на овој член го вршат во време од 8:00 часот до 20:00 часот.

(4) Отчитаните податоци од мерните уреди, операторот на електродистрибутивниот систем е должен да ги достави на снабдувачот во краен случај со кој домаќинствата, односно малите потрошувачи имаат склучено договор за продажба на електрична енергија.

(5) Во случај кога периодот на отчитување не се совпаѓа со пресметковниот период, операторот на електродистрибутивниот систем е должен да изврши сведување на претходно отчитаните вредности од мерните уреди во рамките на пресметковниот период. Доколку постои разлика помеѓу сумата од вредностите на пресметковните периоди кои се однесуваат за периодот на отчитување и вредностите кои се резултат од отчитување на мерните уреди, операторот на електродистрибутивниот систем е должен да изврши порамнување така што разликата ќе ја пренесе во наредните пресметковни периоди.

(6) Начинот и критериумите за сведување на претходно отчитаните вредности од мерните уреди во рамките на пресметковниот период и порамнување на разликите во наредните пресметковни периоди ги утврдува операторот на електродистрибутивниот систем, согласно овие Правила.

Член 8

(1) Операторот на соодветниот систем на барање на домаќинствата, односно малите потрошувачи, како и на барање на снабдувачот во краен случај е должен да ги достави отчитаните вредности за мерните податоци кои се однесуваат за нив, во писмена и/или електронска форма.

Член 9

(1) Домаќинствата, односно малите потрошувачи имаат право да присуствуваат на отчитувањето на мерниот уред.

(2) Доколку, операторот на електродистрибутивниот систем не извршил отчитување на состојбата на мерните уреди на домаќинствата, за одреден пресметковен период, операторот на електродистрибутивниот систем може да ги прифати податоците од отчитувањето кои ги извршило домаќинството и му ги доставил на снабдувачот во пишана форма.

(3) Доколку, домаќинството не доставило податоци од состојбата на мерните уреди, операторот на електродистрибутивниот систем ќе изврши проценка на потрошената електрична енергија, врз основа на состојбата на мерните уреди од претходниот пресметковен период и за истото ќе го извести снабдувачот во краен случај, а снабдувачот ќе го извести домаќинството.

(4) Операторот на електродистрибутивниот систем е должен за случаите од став 2 и став 3 на овој член да изврши отчитување на мерните уреди најмалку еднаш во текот на календарска година.

Член 10

(1) Врз основа на добиените податоци од отчитувањето на мерните уреди на домаќинствата, односно малите потрошувачи од страна на операторот на електродистрибутивниот систем, како и за случаите од став 2 и став 3 од член 9 од овие Правила, снабдувачот во краен случај е должен да изврши пресметка за испорачаната електрична енергија за пресметковниот период и да достави сметка или фактура.

(2) Снабдувачот во краен случај врши пресметка за испорачаната електрична енергија на домаќинствата, односно малите потрошувачи согласно Тарифниот систем за продажба на електрична енергија на потрошувачите што се снабдуваат од снабдувач во краен случај и цени одобрени и објавени од Регулаторната комисија за енергетика.

Член 11

(1) Снабдувачот во краен случај е должен сметката или фактурата за испорачаната електрична енергија да ја достави до домаќинствата, односно малите потрошувачи во рок од 10 (десет) дена од денот на завршувањето на пресметковниот период.

(2) Домаќинствата, односно малите потрошувачи од став 1 на овој член се должни да ја платат сметката или фактурата за испорачаната електрична енергија во рок од 20 (дваесет) дена од денот на завршувањето на пресметковниот период.

(3) Домаќинствата, односно малите потрошувачи кои не добиле сметка или фактура за потрошената електрична енергија во рокот од став 1 од овој член, се должни да побараат препис на сметка или фактура за потрошената електрична енергија од снабдувачот во краен случај.

(4) Снабдувачот во краен случај им пресметува законска затезна камата на домаќинствата, односно малите потрошувачи кои задоцниле со плаќањето на сметката или фактурата за испорачаната електрична енергија согласно рокот од став 2 од овој член.

Член 12

(1) Снабдувачот во краен случај може да врши наплата на испорачаната електрична енергија од домаќинствата, односно малите потрошувачи преку:

- 1) плаќање согласно член 11 од овие Правила, или
- 2) претплата, авансно плаќање или положување на паричен депозит од страна на домаќинствата, односно малите потрошувачи.

Член 13

(1) Домаќинствата, односно малите потрошувачи имаат право на приговор до снабдувачот во краен случај за доставената месечна сметка или фактура за електрична енергија во рок од 15 дена од денот на нејзиното доставување.

(2) Домаќинствата, односно малите потрошувачи можат делумно или целосно во писмена форма да приговараат на пресметката од доставената сметка или фактура за пресметковниот период, во однос на потрошената електрична енергија во рокот од став 1 на овој член, а за неспорениот дел се должни да ја платат согласно овие Правила.

(3) Снабдувачот во краен случај е должен во однос на приговорот од став 2 на овој член да одговори на домаќинствата, односно малите потрошувачи во писмена форма во рок од 15 дена од добивањето на приговорот.

(4) Ако приговорот од став 2 на овој член е основан, снабдувачот во краен случај им издава нова сметка или фактура на домаќинствата, односно малите потрошувачи за истиот пресметковен период.

(5) Домаќинствата, односно малите потрошувачи се должни сметката или фактурата за испорачаната електрична енергија издадена согласно став 4 од овој член да ја платат согласно рокот за плаќање наведен во истата.

Член 14

(1) Снабдувачот во краен случај е должен во тековната сметка или фактура да испрати опомена, обележана на видно место со задебелени црни букви со поголем фронт, до домаќинствата, односно малите потрошувачи кои не ја платиле сметката или фактурата за претходниот пресметковен период во рок согласно член 11 од овие Правила, во која се назначува и рокот на плаќање.

(2) Операторот на електродистрибутивниот систем е должен по барање на снабдувачот во краен случај, да ја прекине испораката на електричната енергија на пресметковното мерно место поради неплаќање на доставената сметка или фактура, ако потрошувачот од став 1 на овој член, по истекувањето на рокот од опомената не ја платил сметката или фактурата.

(3) Домаќинствата, односно малите потрошувачи на кои им е прекината испораката на електричната енергија поради неплатена сметка или фактура се должни да ги платат трошоците за повторно приклучување.

Член 15

(1) На домаќинство, кое нема да плати три последователни сметки во определениот рок или било кои три доставени сметки во претходните 6 месеци, снабдувачот во краен случај во соработка со операторот на електродистрибутивниот систем, може понатамошното снабдување со електрична енергија да му го услови со вградување на мерен уред со претплата (припејд мерен уред) за наредните 12 месеци.

(2) Снабдувачот во краен случај во соработка со операторот на електродистрибутивниот систем е должен писмено да го извести домаќинството, за намерата за вградување на мерен уред со претплата (припејд мерен уред), а домаќинството е должно да ги подмири неплатените претходни сметки.

(3) Доколку, домаќинството не прифати понатамошно снабдување со електрична енергија според условите од став 1 и став 2 на овој член, ќе му се прекине понатамошната испорака на електрична енергија.

Член 16

(1) Во случај кога плаќањето за испорачаната електрична енергија од страна на домаќинствата, односно малите потрошувачи се врши преку авансно плаќање или положен паричен депозит, пресметката на износот кој што треба да го плати потрошувачот се врши според просечна потрошувачка на електрична енергија пресметана врз основа на историски податоци.

(2) Доколку, постои разлика помеѓу сумата од вредностите на пресметковните периоди за кои е извршено авансно плаќање или положен паричен депозит од страна на домаќинствата, односно малите потрошувачи и пресметаната сума која е резултат од отчитување на мерните уреди, снабдувачот во краен случај е должен да изврши порамнување при што разликата ќе ја пренесе во наредниот пресметковен период.

Член 17

(1) Во случај кога малите потрошувачи на кои наплатата за испорачаната електрична енергија се врши преку редовно плаќање, три пати последователно не ја платиле сметката или фактурата во предвидениот рок, снабдувачот во краен случај има право да побара потпишување на нов договор за продажба на електрична енергија со цел понатамошно вршење на наплата да биде преку авансно плаќање, положување на паричен депозит или задолжница од страна на малите потрошувачи еквивалентен на три месечни фактури за просечна месечна потрошувачка во претходната година.

(2) Доколку, малите потрошувачи во рок од 15 дена од доставување на барањето од став 1 од овој член не го потпише договорот за снабдување, операторот на електродистрибутивниот систем, по барање на снабдувачот во краен случај, има право да им ја прекине испораката на електрична енергија на малите потрошувачи.

Член 18

(1) Во случај за индиректен мал потрошувач, снабдувачот во краен случај врши пресметка и фактурирање за испорачаната електрична енергија и моќност согласно Тарифниот систем за продажба на електрична енергија на потрошувачите што се снабдуваат од снабдувач во краен случај.

(2) Во случај на заедничка потрошувачка во колективни станбени згради и трговски центри (заедничко осветлување, скалила, ходници, лифтови, топлотни подстаници, хидрофори и слична потрошувачка за заеднички потреби), снабдувачот во краен случај склучува договор за продажба на електрична енергија, врши пресметка и фактурирање на испорачаната електрична енергија и моќност на правниот субјект назначен од страна на групата потрошувачи на станбениот објект согласно закон, односно правното лице кое управува со трговскиот центар.

(3) Во случаите кога електричната енергија и моќност се испорачува на повеќе домаќинства, односно мали потрошувачи а се мери со еден мерен уред при што е технички невозможно да се оддели мерењето или пак да се утврди сопственикот на објектот, снабдувачот во краен случај има право да склучи договор за продажба на електрична енергија, да врши пресметка и фактурирање на испорачаната електрична

енергија и моќност на секое домаќинство, односно мал потрошувач поделно врз основа на процентуална распределба на вкупно измерената електрична енергија и моќност, за која претходно ќе се согласат сите потрошувачи.

Член 19

(1) Малите потрошувачи кај кои електричната енергија не се мери на местото на испорака, туку на пониско напонско ниво од напонското ниво на кое се наоѓа местото на испорака, измерените количини на електрична енергија се зголемуваат за техничките загуби во водовите и трансформаторите, при што овие односи се уредуваат со договорот за продажба на електрична енергија.

Член 20

(1) Ако потрошената активна електрична енергија се мери на едно мерно место за домаќинства и мали потрошувачи, II тарифен степен, вкупно потрошената електрична енергија се пресметува според цени за пресметковни елементи што важат за групата останати, подгрупа II тарифен степен.

(2) Како претходен период на пренамена на користење на електрична енергија ќе се смета половина време од последната контрола на мерните уреди на домаќинството, односно малиот потрошувач извршени од операторот на електродистрибутивниот систем, но не повеќе од 6 (шест) месеци.

Член 21

(1) За домаќинствата кои имаат двотарифно мерење на потрошената електрична енергија, доколку неисправноста на работењето на вклопниот часовник е од техничка причина и не е по вина на домаќинството, пресметката на надоместок за потрошената електрична енергија ќе се изврши врз основа на вкупно утврдената потрошувачка на електрична енергија пресметана по цени за пресметковни елементи утврдени за домаќинства кои имаат еднотарифно мерење согласно Тарифниот систем за продажба на електрична енергија на потрошувачите што се снабдуваат од снабдувач во краен случај.

Член 22

(1) Ако операторот на електродистрибутивниот систем при редовна контрола или по известување на домаќинство, односно мал потрошувач утврди дека мерната опрема поради дефект не ја регистрирала правилно испораката на електричната енергија и моќност, на домаќинството, односно малиот потрошувач ќе му се наплати според просечната потрошувачка на електрична енергија пресметана врз основа на историски податоци, пропорционално со времетраењето на дефектот на мерната опрема, а доколку тоа не може да се утврди ќе се изврши исправка на пресметката на количините на електрична енергија и моќност од номиналниот износ на класа на точност за утврдената грешка. Исправката на пресметката ќе се изврши за половина време од последната контрола, но не повеќе од 6 (шест) месеци.

(2) Во случај на дефект на мерната опрема или ако при контролата се покаже грешка поголема од номиналната класа на точност, операторот на електродистрибутивниот систем е должен да изврши замена на соодветната мерна опрема кај домаќинството, односно малиот потрошувач во рок од 15 дена од денот на дознавањето за дефектот, односно утврдувањето на грешката.

(3) Операторот на електродистрибутивниот систем ќе ги применува ставот 1 и ставот 2 од овој член само во случај кога тарифните потрошувачи немаат вградено контролни мерни уреди или контролните мерни уреди се во дефект.

(4) Право на приговор до операторот на електродистрибутивниот систем за погрешно утврдена константа или погрешно утврдена состојба на мерните уреди поради погрешно отчитување на целите или децималните места имаат двете договорни страни.

(5) Доколку, операторот на електродистрибутивниот систем погрешно ја применувал константата (преносен однос на струјните мерни трансформатори) на своја штета, нема право да побара ретроактивно покривање на трошоците за електрична енергија од страна на малите потрошувачи на кои што се однесувала примената на константата.

Член 23

(1) Снабдувачот во краен случај е должен во сметките или фактурите за испорачаната електрична енергија на домаќинствата, односно малите потрошувачи, во зависност од категоријата на која припаѓаат, да го наведе процентуалното учество на:

1) трошокот, односно просечната цена за купување на електрична енергија од производителот на електрична енергија на кој во лиценцата му е утврдена обврска да обезбеди јавна услуга,

2) трошокот, односно просечната тарифа за користење на преносната мрежа,

3) трошокот, односно просечната тарифа за услугите на операторот на пазарот на електрична енергија,

4) трошокот, односно просечната цена за купување на електрична енергија од повластени производители на електрична енергија,

5) трошокот, односно просечната тарифа за користење на дистрибутивниот систем, како и

6) трошоци за снабдувачот.

V. КОМУНИКАЦИЈА ПОМЕЃУ СНАБДУВАЧОТ ВО КРАЕН СЛУЧАЈ И ОПЕРАТОРИТЕ НА СООДВЕТНИТЕ СИСТЕМИ

Член 24

(1) Операторот на соодветниот систем и снабдувачот во краен случај се должни да комуницираат и разменуваат податоци и информации заради обезбедување на пропишаниот квалитет на испорачаната електрична енергија и услугите што ги обезбедуваат операторите.

(2) Операторот на соодветниот систем и снабдувачот во краен случај се должни да изготват Протокол за комуникација и размена на податоци и информации во согласност со овие Правила и истиот да го достават до Регулаторната комисија за енергетика заради одобрување.

(3) Протоколот од став 2 на овој член, особено содржи:

1) известување за планирани прекини,

2) време на реализација на планирани прекини,

3) прекин на превземање и испорака на електрична енергија на домаќинствата и малите потрошувачи по барање на снабдувачот во краен случај,

4) комуникација и размена на податоци и информации во услови на виша сила,

5) доставување на податоци од отчитувањето на мерните уреди.

VI. ПРАВА, ОБВРСКИ И ЗАШТИТА НА ДОМАЌИНСТВОТА И МАЛИТЕ ПОТРОШУВАЧИ

Член 25

(1) Согласно Законот за енергетика и овие Правила, општите принципи, права и обврски на домаќинствата и малите потрошувачи се:

1) чесен и рамноправен третман при снабдувањето со електрична енергија од страна на снабдувачот во краен случај и отворен пристап на информациите со кои располага снабдувачот, а се однесуваат на снабдувањето со електрична енергија, не вклучувајќи ги доверливите информации и податоци,

2) плаќање на сметките за потрошената електрична енергија,

3) поднесување на приговор до снабдувачот во краен случај согласно член 13 од овие Правила.

Член 26

(1) Домаќинствата, односно малите потрошувачи кои сакаат да го раскинат договорот за продажба на електрична енергија се должни во писмена форма да поднесат барање до снабдувачот во краен случај за раскинување на истиот, со отказан рок од 30 дена.

(2) По добивањето на барањето за раскинување на договорот за продажба на електрична енергија, снабдувачот во краен случај е должен врз основа на отчитување на мерните уреди за електрична енергија на домаќинствата, односно малите потрошувачи да им достави фактура за сите парични обврски согласно договорот.

(3) Домаќинствата, односно малите потрошувачи кои не овозможиле отчитување на мерните уреди, поради што снабдувачот во краен случај не може да достави фактура, се должни да ја платат вкупната превземена електрична енергија до денот на отчитување на мерниот уред.

Член 27

(1) Снабдувачот еднострано може да го раскине договорот за продажба на електрична енергија на домаќинствата, односно малите потрошувачи, во следните случаи:

1) ако домаќинствата, односно малите потрошувачи дале неточни или нецелосни податоци кои оневозможуваат редовно исполнување на договорните обврски, или кога предметните податоци не бидат исправени во бараниот рок,

2) ако домаќинствата, односно малите потрошувачи не ги отстрани причините поради кои му е прекинато снабдувањето со електрична енергија во рок од 90 дена од денот на прекинувањето во снабдувањето со електрична енергија.

(2) Најмалку 3 дена пред раскинување на договорот заради причините од став 1, алинеја 1 на овој член, снабдувачот во краен случај е должен за раскинување на договорот со домаќинствата, односно малите потрошувачи да го извести операторот на електродистрибутивниот систем и да поднесе барање за нивно исклучување од дистрибутивниот систем.

Член 28

(1) Домаќинства, односно мали потрошувачи го губат статусот на потрошувач, доколку на исклучено пресметковно мерно место поради престанување на договорот за снабдување со електрична енергија, домаќинствата, односно малите потрошувачи во рок од 3 години не склучат нов договор за продажба на електрична енергија, при што приклучокот на местото на приклучување со соодветната мрежа може да се демонтира.

Член 29

(1) При промена на сопственоста на објектот или издавање на објектот под закуп од страна на сопственикот на трето лице, претходниот корисник на објектот како домаќинство, односно мал потрошувач, е должен до снабдувачот во краен случај и до операторот на електродистрибутивниот систем да:

1) поднесе барање за раскинување на договорот за продажба на електрична енергија,

2) ги подмири сите обврски за потрошената електрична енергија кон снабдувачот во краен случај до денот на раскинување на договорот за снабдување,

3) достави докази за промена на сопственоста или давањето под закуп, во случаите кога се менува сопственоста на објектот или сопственикот на објектот го издава под закуп,

4) достави писмена согласност за склучување на договор за продажба на електрична енергија со новиот корисник во случај на издавање на објектот под закуп.

(2) По исполнување на обврските од став 1 од овој член од страна на корисникот на објектот, операторот на електродистрибутивниот систем е должен во рок од 8 (осум) дена да изврши отчитување на мерниот уред.

Член 30

(1) Во случај на промена на сопственоста на објектот на корисникот или издавање на објектот под закуп од страна на корисникот на објектот на нов корисник, новиот корисник е должен да:

1) поднесе барање за склучување на договорот за продажба на електрична енергија со снабдувачот во краен случај,

2) достави докази за промена на сопственоста или давање под закуп до снабдувачот во краен случај и до операторот на електродистрибутивниот систем.

(2) По исполнување на обврските од став 1 од овој член од страна на новиот корисник, снабдувачот во краен случај ќе склучи договор за продажба на електрична енергија со корисникот.

Член 31

(1) Сметките или фактурите за испорачаната електрична енергија до моментот на раскинување на договорот за продажба на електрична енергија со претходниот корисник на објектот, односно до моментот на склучување на договор за продажба на електрична енергија со новиот корисник, се обврска на претходниот корисник.

Член 32

(1) Доколку, мерниот уред се наоѓа на имот од домаќинство, односно мал потрошувач, истиот е должен да му овозможи на овластено лице на операторот на електродистрибутивниот систем право на пристап на имотот или објект до мерниот уред, заради:

1) читање на мерните уреди,

2) контрола, вградување, надзор, замена и одржување на опремата на мерното место,

3) исклучување на домаќинството, односно малиот потрошувач кога постапува спротивно со условите за користење на дистрибутивниот систем пропишани во мрежните правила за дистрибуција, и

4) исклучување на домаќинството, односно малиот потрошувач по барање на снабдувачот во краен случај, во согласност со одредбите од овие Правила.

(2) Доколку, кај домаќинството, односно малиот потрошувач е оневозможен пристапот на операторот на електродистрибутивниот систем за отчитување на мерните уреди, домаќинството, односно малиот потрошувач се должни по претходно доставено барање во писмена форма од операторот на електродистрибутивниот систем, да ги отчита и достави состојбите на мерниот уред во рок определен во барањето.

(3) Доколку, домаќинството, односно малиот потрошувач спречува пристап до мерните уреди за електрична енергија, а и не постапи по барањето од став 2 на овој член, операторот на електродистрибутивниот систем има право да покрене прекршочна постапка согласно Законот за енергетика.

(4) Во рок од 8 дена пред превземање на дејствија од став 3 на овој член, операторот на електродистрибутивниот систем треба да достави писмено известување до домаќинството, односно малиот потрошувач за намерата.

VII. КВАЛИТЕТ НА УСЛУГИТЕ ШТО ГИ ОБЕЗБЕДУВА СНАБДУВАЧОТ ВО КРАЕН СЛУЧАЈ

Член 33

(1) Снабдувачот во краен случај е должен да води евиденција и да формира база на податоци на дневно, неделно, месечно, квартално и годишно ниво, поодделно за секоја подружница (КЕЦ), за индикаторите на квалитет на услугите што ги обезбедува снабдувачот во краен случај, согласно Прилог 1 од овие Правила.

(2) Обработката на податоците од став 1 на овој член се врши, согласно Прилог 1 од овие Правила.

Член 34

(1) Снабдувачот во краен случај е должен да обезбеди грижа, давање на информации, поддршка и советување на домаќинствата, односно малите потрошувачи преку која истите ќе можат да се информираат за своите права и обврски, како и за начинот на известување на снабдувачот во краен случај за прекините во снабдувањето со електрична енергија.

(2) Снабдувачот во краен случај е должен да има повикувачки центар, како и соодветна веб страна на која домаќинствата, односно малите потрошувачи ќе можат да се информираат за своите права и обврски, како и да се известат за прекините во снабдувањето со електрична енергија.

VIII. КВАЛИТЕТ НА ИСПОРАЧАНАТА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА И ОБЕШТЕТУВАЊЕ НА ДОМАЌИНСТВОТА, ОДНОСНО МАЛИТЕ ПОТРОШУВАЧИ

Член 35

(1) Согласно Законот за енергетика, овие Правила и соодветните мрежни правила, операторот на електропреносниот систем и операторот на електродистрибутивниот систем се должни да обезбедат:

1) сигурна, безбедна и квалитетна испорака на електрична енергија преку соодветниот систем,

2) одржување и развој на соодветниот систем со цел да се овозможи ефикасно и сигурно функционирање на системот.

(2) Под сигурна, безбедна и квалитетна испорака на електрична енергија од став 1, точка 1 на овој член се подразбира исполнување на стандарди и критериуми кои се однесуваат на:

1) номиналниот напон на напојување и фреквенцијата,

2) континуитет во испораката на електрична енергија, и

3) хармоници.

(3) Дозволени отстапувања од номиналните вредности на напонот, фреквенцијата, континуитет во испорака и хармониците по напонско ниво, се во границите утврдени во соодветните Мрежни правила.

(4) Операторот на соодветниот систем е должен на барање на домаќинството, односно малиот потрошувач, да го измери квалитетот на електрична енергија на местото на испорака на електричната енергија и за резултатите од извршеното мерење да го известат корисникот во писмена форма, во согласност со Правилникот за контрола на квалитетот на електричната енергија.

Член 36

(1) Операторот на електропреносниот систем и операторот на електродистрибутивниот систем се должни:

1) да водат евиденција за сите прекини во испораката на електричната енергија и да формираат соодветна база на податоци;

2) да водат евиденција за индикаторите на квалитетот во снабдувањето (квалитет на напонот и континуитет во испораката) и да формираат соодветна база на податоци.

(2) Податоците од став 1 на овој член систематски се собираат и обработуваат согласно соодветните мрежни правила.

(3) Операторот на електропреносниот систем и операторот на електродистрибутивниот систем мораат да гарантираат испорака на електрична енергија согласно критериумите за оценка на квалитетот на електричната енергија и утврдените стандарди во соодветните мрежни правила.

Член 37

(1) Во случај на непланиран и ненајавен прекин во испораката на електрична енергија, подолг од 8 часа, кој не е предизвикан од виша сила, на барање на домаќинствата, односно малите потрошувачи, снабдувачот во краен случај е должен да ги обештети истите, во износ од 2.000 денари.

(2) Операторот на соодветниот систем во чиј систем настанал прекино е должен да му ги надомести финасиските средства на снабдувачот во краен случај кој ги обештетил домаќинствата, односно малите потрошувачи согласно став 1 од овој член.

(3) Доколку, непланираниот и ненајавен прекин во испораката на електрична енергија или испорачаната електрична енергија не е согласно стандардите и критериумите за квалитет утврдени со соодветните мрежни правила, при што се предизвикува штета во уредите и инсталациите на домаќинствата, односно малите потрошувачи, истите имаат право да побараат од соодветниот оператор да им ги надомести трошоците за настанатата штета.

(4) Доколку, операторот на соодветниот систем не им ги надомести трошоците за настанатата штета на домаќинствата, односно малите потрошувачи, заради прекин во испораката на електрична енергија или несоодветен квалитет на испорачаната на електрична спротивно на стандардите и критериумите за квалитет согласно соодветните мрежни правила, домаќинствата, односно малите потрошувачи имаат право да покренат соодветна судска постапка, согласно закон.

Член 38

(1) Доколку, операторот на електродистрибутивниот систем, на барање на снабдувачот во краен случај, ја прекинал испораката или превземањето на електрична енергија на домаќинство, односно мал потрошувач, спротивно на Законот за енергетика и овие Правила, должен е во рок од 24 часа на свој трошок повторно да ги приклучи електроенергетските уреди и инсталации на домаќинството, односно малиот потрошувач, сметајќи од денот кога се констатирало дека прекино на превземањето или испораката било изведена спротивно на Законот за енергетика или овие Правила.

(2) Домаќинство, односно малиот потрошувач од став 1 на овој член има право да покрене соодветна судска постапка, согласно закон, заради надоместување на трошоците заради настанатата евентуална штета поради прекино на испораката или превземањето на електрична енергија, спротивно на Законот за енергетика и овие Правила.

Член 39

(1) Во случај на виша сила, операторот на соодветниот систем има право да ја намали, ограничи или прекине испораката на електричната енергија за времетраењето на вишата сила и за времетраењето на санирање на последиците предизвикани од вишата сила.

(2) Во случај на виша сила, дозволени се поголеми отстапувања на номиналниот напон и фреквенција на соодветната мрежа во однос на пропишаните, согласно мрежните правила за дистрибуција.

(3) Било кој настан на виша сила го ослободува операторот на соодветниот систем од одговорности согласно закон и друг пропис, во исполнувањето на договорените обврски за времетраењето на виша сила.

Член 40

(1) Операторот на соодветниот систем не е одговорен за настанување на евентуална материјална или нематеријална штета на домаќинствата, односно малите потрошувачи во случај на настанување на виша сила.

(2) Операторот на соодветниот систем има право да побара обештетување од трети страни кои предизвикале:

1) дефекти и неисправности на уредите и постројките во сопственост на операторот и

2) потреба од обештетување на малите потрошувачи, односно домаќинствата потрошувачи согласно член 37 од овие Правила од страна операторот на соодветниот систем.

Член 41

(1) Операторот на соодветниот систем може привремено, со претходна најава, да ја прекине испораката на електричната енергија во следните случаи:

1) вршење на редовни или вонредни прегледи и одржување на мрежата,

2) вршење на испитувања или контролни мерења или замена на мерни уреди,

3) реконструкции и проширување на мрежата, уредите и инсталациите и

4) приклучување на нови корисници на соодветната мрежа.

(2) Операторот на соодветниот систем може да ја прекине испораката на електрична енергија заради спречување на ризик од распад на дел од или цел електроенергетскиот систем, согласно соодветните мрежни правила.

Член 42

(1) Операторот на соодветниот систем е должен да го избере времето за планираниот прекин во снабдување со електрична енергија кое е најмалку неповолно за домаќинствата, односно малите потрошувачи, како и сите останати потрошувачи.

(2) Операторот на соодветниот систем е должен навремено да ги информира домаќинствата, односно малите потрошувачи кај кои се планирани прекини во снабдувањето со електрична енергија согласно член 41 од овие Правила, во писмена форма или преку средствата за јавно информирање, најмалку 24 часа пред започнувањето на прекилот.

(3) Доколку операторот на соодветниот систем за планираниот прекин не ги информира домаќинствата, односно малите потрошувачи, настанатиот прекин се третира за непланиран прекин во снабдувањето со електрична енергија.

Член 43

(1) Операторот на електродистрибутивниот систем ќе го прекине снабдувањето со електрична енергија на домаќинствата, односно малите потрошувачи, без претходна опомена, во следните случаи:

1) доколку, домаќинствата, односно малите потрошувачи со своите електроенергетски постројки, уреди и инсталации го загрозува животот и здравјето на луѓето или им го загрозува и имотот,

2) доколку, при недостаток на електрична енергија и кризна состојба, домаќинствата, односно малите потрошувачи не ги почитуваат посебните мерки на ограничување на превземањето на електрична енергија од соодветната мрежа согласно соодветните мрежни правила и друг пропис.

(2) Доколку, домаќинствата, односно малите потрошувачи се приклучени спротивно на Законот за енергетика и Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија или самоволно се приклучени или извршиле самоволно менување на приклучокот, како и вршат дејствија со кои се оневозможува правилна работа на мерната опрема, операторот на електродистрибутивниот систем е должен да ја прекине испораката на електрична енергија.

IX. МАЛИ ПОТРОШУВАЧИ НА КОИ НЕ СМЕЕ ДА СЕ ПРЕКИНЕ ИСПОРАКАТА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА И НАЧИНОТ НА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ГАРАНЦИИ ЗА ПЛАЌАЊЕ НА ПОТРОШЕНАТА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Член 44

(1) Испораката на електрична енергија не смее да им се прекине поради неплаќање на сметките, односно фактурите во рок утврден со овие Правила, на малите потрошувачи кои имаат објекти и инсталации, на кои со прекиноот би се довеле во опасност животот на луѓето, сигурноста на објектите и постројките, како и објектите кои се од посебна важност за одвивање на нормалниот живот на граѓаните, како што се:

1) болници, клиници, специјални здравствени установи (станици за итна помош и друга итна интервенција, стационари, заводи за трансфузија на крв – земање и преработка на крв, центри за дијализа, здравствени домови),

2) објекти за водоснабдување (за снабдување со питка вода) и објекти за фекално одводување (за производство, пречистување и транспорт на вода за функционирање на канализационата мрежа) на јавните претпријатија,

3) објектите и средствата во јавниот сообраќај (аеродроми, железнички станици и станица за сигнализација во јавниот сообраќај),

4) хидрометеролошки и сеизмолошки заводи, и

5) детски градинки.

(2) Со договорот за продажба на електрична енергија на малите потрошувачи чии објекти се наведени во став 1 на овој член, се утврдуваат инструментите и начинот на доставување за обезбедувањето на плаќањето за превземената електрична енергија во тие објекти.

(3) Малите потрошувачи од став 1 на овој член се должни како гаранција за плаќање на сметките за потрошена електрична енергија, на снабдувачот во краен случај да му предадат банкарска гаранција на износ на просечната месечна потрошувачка на електрична енергија во претходната година, за два месеци однапред.

Член 45

(1) Ограничувањето на испораката на електрична енергија се врши во согласност со закон и соодветните мрежни правила.

(2) Операторот на соодветниот систем не е одговорен за можните штети кај домаќинствата, односно малите потрошувачи кои би настанале поради ограничувањето на испораката на електрична енергија од став 1 на овој член.

Х. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 46

(1) Договорите за снабдување со електрична енергија кои се склучени пред влегување во сила на овие Правила, продолжуваат да важат и по влегувањето во сила на овие Правила до рокот до кој се склучени.

Член 47

(1) Протоколот за комуникација и размена на податоци и информации од член 24 на овие Правила, операторот на соодветниот систем и снабдувачот во краен случај се должни да го достават до Регулаторна комисија за енергетика во рок од 60 дена по влегувањето во сила на овие Правила.

Член 48

(1) Врз основа на податоците од член 33 од овие Правила, Регулаторната комисија за енергетика ќе утврди критериуми за квалитет на услугите што ги обезбедува снабдувачот во краен случај, кои што ќе бидат составен дел на овие Правила.

Член 49

(1) Овие Правила влегуваат во сила со денот на објавување во Службен весник на Република Македонија а ќе се применуваат од 1 јули 2013 година.

Бр. 01-2120/1
13 ноември 2012 година
Скопје

Претседател,
Димитар Петров, с.р.

Прилог 1

Индикатори за комерцијален квалитет

Р. бр.	Индикатор на квалитет	Единица мерка
1	Број на посети во центар (служба) за односи со потрошувачи	Вкупно
		На 100 тарифни потрошувачи
2	Просечно време на чекање во центарот за служба за односи со потрошувачи	минути
3	Број на повици	Вкупно
		На 100 потрошувачи
4	Број на поднесени приговори за точноста на сметките, односно фактурите за потрошената електрична енергија, по напонско ниво и по категорија на потрошувач	Вкупно
		На 100 потрошувачи
5	Просечно време на одговор на писмен приговор на потрошувач	ден
6	Просечно време на чекање во центарот за служба за односи со потрошувачи	ден
7	Просечен број на самоотчитување на броила по краен потрошувач	
8	Процент на проценети сметки	%
9	Број на ревидирани сметки	Вкупно
		На 100 потрошувачи
10	Број на исклучени потрошувачи поради неплаќање на сметките, односно фактурите за потрошената електрична Енергија, по напонско ниво и по категорија на потрошувач	

11	Временски период од склучување на договорот за снабдување до приклучување на мрежа	Број на склучени договори за снабдување	
		Средно време од склучување на договор до приклучување	ден
12	Процент на одговорени телефонски повици		
13	Процент на недоставени сметки		
14	Просечно време на чекање при телефонски повици во Центар за односи со потрошувачи		